

Međunarodni općinski sajam NEXPO – NALAS
Sarajevo, 10. mart 2011

Deklaracija

o

**Lokalnim vlastima koje se suočavaju sa budućnošću:
Dobra uprava, socijalna uključenost i evropske integracije**

Mi, načelnici i izabrani predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti jugoistočne Evrope, koji smo se sastali u Sarajevu povodom NEXPO Međunarodnog općinskog sajma organizovanog od strane NALAS-a, složili smo se o sljedećoj Deklaraciji:

Zemlje i narodi jugoistočne Evrope trebaju zauzeti svoje odgovarajuće mjesto, vrlo brzo, u Evropskoj uniji. To će označiti drugi veliki korak ka ujedinjavanju našeg kontinenta na taj način ojačavajući naše zajedničke ciljeve mira, stabilnosti i održivog napretka.

Da bi perspektiva članstva u EU ostala vjerovatna i privlačna našim građanima,

- EU treba postaviti realistični ciljni vremenski okvir i smjernice za svaku državu, uzimajući u obzir njenu situaciju i na osnovi toga da se na vrijeme trebaju poduzeti neophodni koraci za ispunjavanje kriterija za članstvo, i
- Svaka zemlja treba poduzeti sve neophodne korake, gdje svaki nivo vlasti igra svoju ulogu

Trenutno stanje neizvjesnosti, ukoliko mu se dozvoli da se nastavi, će biti štetno i potencijalno opasno.

Naša zajednička evropska misija, svima nama – Evropskoj uniji i njenim državama članicama, centralnim i lokalnim vlastima naše regije, i našim građanima i partnerima, nameće teške odgovornosti.

Naš poziv Evropskoj uniji – uključite lokalne vlasti!

Međutim, trenutno nam izgleda da institucije EU potcjenjuju esencijalnu ulogu lokalnih vlasti regije u pripremi za EU integracije. Na primjer, nedavno Saopćenje Evropske komisije, “Strategija proširenja i glavni izazovi 2010-2011”, gotovo da ne spominje lokalne vlasti, istovremeno opravdano ističući ulogu civilnog društva i organizacija iz lokalne zajednice. Stoga pozivamo institucije EU:

- Da uključe dimenziju lokalne vlasti u svoje strateško i operativno planiranje za proširenje EU
- Da uključe lokalnu vlast, naročito preko naših nacionalnih asocijacija i njihove mreže NALAS, u relevantne konsultacije i dijaloge
- Da osiguraju da su relevantni programi finansiranja vezani za pridruživanje dostupni za podršku lokalnim vlastima u pripremi za pridruživanje i postizanje visokokvalitetnog razvoja (vidi ispod)

Tražimo od Komiteta regiona da poboljša koordinaciju svog rada sa našom regijom, koji se trenutno odvija u četiri odvojene radne grupe i da uključi NALAS kao posmatrača u cilju pomoći u identifikaciji zajedničkih pitanja i promoviranja međusobnog učenja.

Šta nam je potrebno od naših nacionalnih vlasti

U našoj regiji, procesi decentralizacije su nepotpuni i neadekvatni. Princip subsidijarnosti na nivou političkog procesa odlučivanja, kao fundamentalni princip decentralizacije, se ne poštuje toliko koliko bi trebao. Prenos ovlasti na lokalni nivo često nije praćen prenosom neophodnih resursa za sprovođenje istih.

Nadalje, lokalne vlasti – kroz naše asocijacije lokalne vlasti – nisu dovoljno konsultirane o aranžmanima i pripremama za pridruživanje Evropskoj uniji, uključujući o predpristupnim programima finansiranja.

Mi stoga tražimo od naših centralnih vlasti:

- Da ubrzaju process decentralizacije, sa prenosom neophodnih ovlasti, finansijskih i ljudskih resursa
- Da uključe asocijacije lokalne vlasti u sve stadije procesa decentralizacije, finansijsko odlučivanje i pripreme za članstvo u EU
- Da nastave konsultacije i saradnju sa Vijećem Evrope čija ekspertiza je esencijalna za pridržavanje sa evropskim standardima

Naši prijedlozi za predpristupno finansiranje

Kada govorimo o ključnom pitanju predpristupnih finansijskih instrumenata i programa, naročito za period poslije 2013, apelujemo na EU i naše centralne vlasti da implementiraju sljedeće stavke:

- Naše asocijacije lokalne vlasti, uključujući NALAS, trebaju biti od samog početka uključene u pregovore, konsultacije i postavljanje prioriteta,
- Instrumenti trebaju uključivati specifične prioritete vezane za lokalne vlasti i također trebaju osigurati da je dimenzija drugih širih prioriteta lokalne vlasti (npr. Jednake mogućnosti, socijalna uključenost, itd.) jasno identificirana
- Značajan dio predpristupnog finansiranja treba biti posvećen subnacionalnim vlastima, u dogovoru sa centralnim vlastima, da bi im se omogućilo da se ispravno pripreme za članstvo u EU
- U tu svrhu, trebaju postojati specifični programi ili budžetske linije za lokalne i regionalne vlasti, sa procesima prilagođenim njihovoj ulozi i situaciji demokratskih javnih ustanova
- Potrebno je napraviti odredbu da se trebaju finansirati jedinice za tehničku podršku lokalnoj vlasti, kojima upravljaju asocijacije lokalne vlasti, da bi se pružila podrška lokalnim vlastima u izradi kvalitetnih projektnih prijedloga

U smjeru pridruživanja EU – izazovi za lokalne vlasti

Za nas, pitanja dobre uprave i EU integracija su povezana – ona predstavljaju dvije strane istog novčića. Susrećemo se sa najmanje četiri glavna izazova u pripremi za članstvo u EU i dalje:

- Vrlo veliki dio zakona i pravila EU se mora implementirati od strane lokalnih vlasti ili ima direktan uticaj na njih
- Kao vlasti najbliže građanima, trebamo izgraditi “evropsku dimenziju” u našem radu, približavajući Evropu našim građanima, uključujući ih u velika pitanja koja se tiču EU i dajući im dobre informacije
- Sveukupna kvaliteta naših lokalnih uprava se treba povećati da bi se ispunili standardi dobre uprave, efikasno upravljalo resursima, pružale dobre javne usluge, postigli pozitivni rezultati za naše građane i privukle investicije
- Naše strategije lokalnog razvoja trebaju biti dobro isplanirane, participativne i orijentisane na građane te moći na najbolji način iskoristiti teritorijalne programe finansiranja (IPA, strukturni fondovi, itd.)

Da bi pomogle u suočavanju sa ovim izazovima, lokalne vlasti moraju i same napraviti mnoge korake, uključujući izradu i implementaciju svojih sopstvenih Akcionih planova za EU integracije. Konkretno, trebamo osigurati da je kvalitet lokalne uprave, u svim svojim dimenzijama, poboljšan.

Inovacija, uključivanje i dobra uprava

Svrha demokratske lokalne vlasti je da obezbijedi usluge i razvoj u interesu svih građana, bez diskriminacije i uopšte da promoviše njihovo blagostanje. Ovo zahtijeva konstantno učenje, inovaciju i poboljšanje od strane lokalnih vlasti.

U tom cilju, još jednom naglašavamo važnost Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, koja definiše osnovne principe lokalne samouprave, čak i ako veliki broj lokalnih vlasti i dalje ne uspijeva u potpunosti da je sprovede. U tom kontekstu, naglašavamo važnost Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti i potrebu da se podstakne i održi sudjelovanje svih njegovih članova.

Povelja je sada upotpunjena Strategijom o inovaciji i dobrom upravljanju na lokalnom nivou Vijeća Evrope, koja definiše 12 glavnih principa dobrog upravljanja i koja podrazumijeva zajedničku posvećenost centralne vlasti i nacionalne asocijacije lokalnih vlasti ostvarenju njenih ciljeva.

Izražavamo svoju podršku Strategiji i našu posvećenost njenim principima i ohrabrujemo naše asocijacije lokalne vlasti da rade sa svojim članovima i centralnim vlastima na ispunjenju Strategije. Također podržavamo novi sistem nagrađivanja za lokalne vlasti koje implementiraju Strategiju – “Evropsko priznanje izvrsnosti u upravljanju”, ELOGE.

Ovdje u Sarajevu smo se posebno fokusirali na pitanje socijalne uključenosti. Strategija o inovaciji i dobrom upravljanju uključuje princip “ljudskih prava, kulturne različitosti i socijalne kohezije, da bi se osiguralo da su svi građani zaštićeni i da se ni protiv koga ne vrši diskriminacija ili ga se isključuje.”

Naglašavamo potrebu da se strateški promoviše ravnopravnost među spolovima, uključivanje civilnog društva i da se osigura da ne samo da će sve manjinske i ugrožene grupe biti zaštićene, već će im se na pozitivan način pomoći da sudjeluju u lokalnim pitanjima i odlučivanju. Pitanje socijalne uključenosti je od posebnog značaja u odnosu na Rome i druge slične manjine, koje su, u praksi, ispaštale dosta dugoročne diskriminacije i isključivanja.

Bratimljenje i partnerstva za mir i razvoj

Bratimljenje lokalnih vlasti je, već preko 60 godina, predstavljalo moćno sredstvo zbližavanja naroda s različitih strana nacionalnih granica da bi se promovirala ujedinjena Evropa koja je zasnovana na miru, međusobnom razumijevanju, stabilnosti i prosperitetu.

U posljednjih nekoliko decenija, ovo je upotpunjeno pristupom koji bratimljenje posmatra kao alatku za lokalni razvoj, koja pomaže da se donese ekonomski, društveni i ekološki napredak, poboljšaju javne usluge i uprava i razviju kapaciteti lokalnih vlasti.

Preko sestrinskog grada i prijateljskih partnerstava, evropske lokalne vlasti su se također udružile sa svojim kolegama sa drugih kontinenata da bi promovisale vrijednosti mira, tolerancije i transkulturalnog razumijevanja, kao i praktične koristi koje nastaju putem učenja i razmjene među ravnopravnim subjektima.

Tražimo od CEMR-a, NALAS-a i naših nacionalnih asocijacija da ohrabre i podrže učešće naših lokalnih vlasti u ovim raznovrsnim oblicima međudržavnog bratimljenja i saradnje, u skladu sa njihovim prioritetima.

Također apeliramo na Evropsku uniju da održi i poveća svoju podršku različitim modalitetima bratimljenja lokalnih vlasti i međudržavnih partnerstava, prilagođenih modernim potrebama i uslovima, za period nakon 2013 godine.

Zaključak

Zahvaljujemo NALAS-u, zajedno sa Gradonačelnikom grada Sarajeva, Vijeću Evrope i svim drugim partnerima za organizaciju ove blagovremene i važne Konferencije.

Pozivamo Evropsku komisiju, Evropski parlament i Komitet regiona, Vijeće Evrope, zajedno sa drugim međunarodnim organizacijama i asocijacijama, da pozitivno razmotre ovu Deklaraciju i osiguraju njeno odgovarajuće praćenje.

Pozivamo NALAS, CEMR i druge nacionalne asocijacije lokalnih i regionalnih vlasti da distribuiraju ovu Deklaraciju u što je moguće većoj mjeri i da podrže i promovišu njene zaključke.